

Yay da Bizdik Ok da

Bahtiyar ASLAN

Öykü

Adımı koymak için o köhne evin kapısını çaldığında, karanlığın içinde günlerdir devasa bir kuş gibi kanatlarını gere gere dolaşan rüzgâr, telekleriyle sırtını dövüyordu. Bu devasa kuş, bir hafta boyunca hiç durmaksızın çığlıklarıyla kapıları, bacaları yoklamış, pencerelerin aralıklarından, kapı kovuklarından evlere, odalara girmiş, küçük yüreklere korku salmış, derken gökyüzünü örten kapkara bulutları yırtarak uzaklaşmış, ovayı çevreleyen dağların doruklarında dolaşmış, geri dönülmeyecek uzaklara, adı sanı duyulmamış hiç bilinmeyen ülkelere gider gibi olmuş, nihayet kanatlarının altından bütün evreni örtecekmiş gibi yağın bir karla dönmüştü. Üç gündür ara vermeden yağın kar, onu susturmuş, sakinleştirip göğün altındaki gizli yuvasına kondurmuştu. Yine de ara sıra çıkıp ovayı, ovanın ortasında korkulu bir düşün kucagında uyuyan köyü alan talan ediyor, bahçelerdeki ağaçların dallarını tutmuş karları indiriyor, savuruyor, götürüp duvar diplerine yığıyordu. Biraz da kar aydınlığının yardımıyla bulmuşsun yolunu.

Kıbleye bakan pencerenin önünde durdun, başını kaldırıp bilmem kaçınıcı defa parmaklıkları saydın. Uzun, ince, boylamasına yedi tane demir, uçları mızrak gibi yassılanmış. Bastığın yeri yokluyorsun, dizlerine kadar çıkan karın içinden toprağa ulaşmak istiyorsun sanki. Sonra ayak parmaklarının ucunda yükselerek cama vuruyorsun. Ellerin titriyor. “Soğuktan” diyorsun önce, sonra hemen vazgeçip “yaşlılıktan” diye düzeltiyorsun. Dudaklarında -soğuktan mı bu kadar morlar- bir tebessüm başlıyor, gittikçe pembeleşen yanaklarına doğru yayılıyor. Yaşının kadını olmak diye bir şey var. Neden daha genç olmak isteyesin ki! “Böyle bir gece miydi?” diye soruyorum, “hayır, hayır” diye başlıyorsun, “ilk yazdı, ekinler gömgöktü” daha diyorsun.

Dedim ya ekinler gömgöktü. Yaylaya yeni çıkmıştık. Akşam bir ay doğdu, bir tuhaf, her zamankine benzemiyor. Değişik bir şey var bu ayda. Belki yalnızca ben öyle görüyorum ama var işte. Yok, yok çünkü ay değil bu. Ablama söylesem güler mi bana? Babam sol yanını toprağa vererek bir kayaya yaslanmış, sağ elinde bir çöp toprağı eşeleyip duruyor. Dişlerinin arsında da bir şey var. Sürüyü yatağa yeni vurmuş, bir iki saate ağıl kapısının ipini çözer, alır götürür karşı yamaca.

Sabaha kadar koyunlarına türküler söyler, kaval çalar. Mor koyunun ayrı, bastık koyunun, emlik koyunun ayrı ayrı türküleri var. O karşı yamaçta söyledikçe ayın ışığında eriyen sesi sıcacık akıp gelir, kıl çadırın üstüne bir kuş gibi konar. Sabaha kadar uyur uyanır o kuşun varlığıyla huzur buluruz. Arada bir babam da bakıyor aya. Döşü yaz kış açık. Belek, çadırın arkasından hızlı fakat sakin adımlarla belirdi birden, gelip babamın ayaklarının dibine kıvrıldı. Öylece ay ışığının altında taş kesilecek sandım ama çok sürmedi o da başını kaldırıp aya bakmaya başladı. Uludu uluyacak diye bekledim, inlemedi bile. Oysa ay böyle şavkıdı mı ulumadan duramazdı. Ablam elinde bir bakır kazanla çıktı çadırdan, kalayı parıl parıl yüzüne vuruyor. Sanki bir ay da onun iki elinin arasında var. Sessizliği ara sıra bizi bir ıslıklıkla selamlayan gece kuşları bozuyor. Bunlar terzidir mutlaka, geceyi biçiyorlar. Ta yükseklerden, bakınca görülemeyecek kadar yükseklerden geçiyorlar. Yalnız sesleriyle tanıyoruz onları. Babam bir gece, ama karanlık, ay yok, bir damla ışık yok, öyle bir gece, dar bir geçitten geçiyor. Omzundaki heybede kıymetli bir şeyler varmış, neyse artık, söylemez. Eşkıyalar bekliyor kayanın başında. İçlerinden biri kocaman bir kaya parçasıyla yükleniyor tam iki küreğinin arasına. “İh” demiş, nefesi kesilmiş. Sonra hemen yanında birileri varmış gibi; “yürüyün, yürüyün eşkıya sekiz biz dokuz” demiş. Fakat onun yalnız olduğunu biliyorlarmış, birisi seslenmiş; “yürü yürü” demiş, “yalnız olduğunu biliyoruz ama mademki o taş seni yıkmadı, mademki bu kadar yiğit bir adamsın, uğurlar ola” demiş. “O gece de” diyor babam, “kuşlar gökyüzünü biçiyorlardı”. Gözleri etrafi seçemez olmuş da yolunu onların sesine uyarak bulmuş.

Cami tıklatınca hemen yatağın içinde doğruldu. Haber bekleyen yüreği çırpıp durmuştu kafesteki kuş misali. Seslendi, hemen sonra fırladı, dönüp kapıya geldi. Ben de dönüp sofaya, kapının önüne vardım. Yalnız sabah ezanı okunurken yakaladığı ahenkle açıldı kapı. Şaşırdı, kapının sesini sevdi. Boşlukta dağılıp giden sesi tutup okşamak ister gibi elini salladı. Belki de uğurluyordu, -bu kapının önünde çok ağlayacağım. Sesini bir insanı yaşatır gibi içimde yaşattığım bu kapının bizi terk ettiği günlere de ulaşacağım çünkü. O ölünce sustu kapı, önce sesiyle sonra varlığıyla terk etti bizi. Bu kapının önünde çok ağlayacağım- uzak bir yerlere ulaşan bir anlam olacağını umuyordu. “Müjde” dedim, yabancı bir sesle, sonra bir kere daha, bu sefer ayarlayarak... Titreyen elleriyle ellerimi tuttu. Soğuktan ya da heyecandan değil, yaşlılıktan titriyordu onun da elleri. Ama belki bu sefer yaşlılıktan değil de heyecandandır. Daha kapıyı geçmeyi akıl edemeden rüzgârın uğultusu sofayı doldurdu, kapı bir sarsılıp açıldı, sonra uğultuda kaybolup giden sesiyle yeniden kapandı. Kapının dövme demirden zerzesesi, olduğu yerde sallandı, kapının döşüne döşüne küt küt vurdu. Rüzgârın uğultusunu aşan tek ses bu oldu. Neden sonra eteklerimizi toplayıp içeri girdik. “Böyle, böyle, böyle” dedim, bir erkek torunumuz oldu, adını da söylediler, gayrısını siz bilirsiniz”.

Babamın erkek evladı yoktu, yalnız ikimiz, iki kız, ablam ve ben. Allah var, babam bunu hiç dert etmedi, eksiklik bilmedi ama bizi çok horladılar. Annem de erken yaşta göçünce... Sağdan soldan istediler beni. Daha on dört ya varım, ya yokum. Öylece ayın ışığında otururken zaman eriyip tükendi zahir, birden büyüdüm. Babam sürüyü alıp karşı yamacı tutmuş bile. Ara sıra Belek havlıyor, “biz buradayız” diyor âdeta, sonra babamın kesik kesik kavalını duyuyoruz, bir türküyeye başlıyor, sonra başka bir türküyeye, öyle dertli, öyle yanık, hiçbirini bitiremiyor bir türlü. Akşam bir hâl oldu ona, bana ne olduysa öyle bir hâl. Belki çok içerledi ikide bir kapımıza dayananlara. Mavzerini yoklayıp durdu akşam yaslandığı kayadan kalkıp kalkıp. Lahavle çekip geldi oturdu geri. Yiğitliğiyle nam salmış babam, gözünü de budaktan sakınmaz. Bir delilik edecek diye korkuyorum. Ama o da korkuyor besbelli, “bir delilik edersem bu iki kız kalakalır ortada” diye. İşte öyle öyle büyümüşüm, yaşım değil de ben büyümüşüm, içimde bir şey büyümüş. Ablam çadira girip yatınca yalın ayak yola düştüm. Nedense yalın ayak işte.

O gece aya baktıkça içimde bir şey köpürdü. Oturduğum yerde yay gibi gerildim. Dönüp ovaya baktım, ayın ışığı altında yıkanan ovaya. Ta aşağıda, pınarın başında kümelenmiş söğüt ağaçlarını gördüm, onların arkasından beliren damlara baktım, sonra daha öteye, ovanın bittiği yerde yükselen karlı dağlara... Bir rüzgâr kopup geldi sanki oradan, üşüdüm, ürperdim. Olduğum yerde büzuldüm, belimdeki önlüğün ipini çözüp attım sebepsiz. Gerildim, gerildim sonra kendi yayından fırlayan bir ok gibi çıktım. “Yay da bizdik, ok da” diyecekti bana sonradan. Kayadan kayaya bir gölge gibi geçerek, dikenli çalılıarı ellerimle yararak, sarp yerlerde gevenlere, eğrelti otlarına tutunarak yürüdüm. Uzaktan gölgeme bakıp uluyan köpekler oldu, bir kayanın arkasına sinip bekledim. Ama hemen yekini yola koyuldum. Acelem varmış gibi. Oysa bilmiyordum nereye gittiğimi. Ama gidiyordum işte. Bir aralık arkamı, geride bıraktıklarımı düşündüm, “dönsem mi?” dedim. Ama yapamadım. Babam gelecek kuşluk vakti sürüyle. Ondan da önce sabah ezanı ablam kalkacak, beni bulamayacak. Ne yapar, ne eder? Ünlese karşı yamaçta babam duyar mı? Erkence kalkabilirse duyurur sesini. Güneşe kalırsa ölse duyuramaz. Dönüp gelecek babam ardında sürüyle. Onu karşılamadığımı görmeyecek mi? Sormayacak mı ablama nerede olduğumu?

İdare lambasının ışığında köşedeki küçük odun yığınına gördüm, getirip attım ocağa. “Demek düş gördün” dedi kaçınıcı kere. Durup durup tekrarlıyordu. “Babam” dedi, içini çekti, içimi çektim ona uyarak; “bir erkek evlat göremeden gitti” dedi. “Kim bilir” dedim, “görse ne yapardı bugünleri?”. “Kim bilir?” diye cevap verdi. Bu sonuncusunun bir soru değil, bir sürü bilgiyi barındıran bir cevap olduğunu, bizi iki kelimeyle geçmişe bağladığını, her şeyi ama ille de acıyı tazelediğini ikimiz de biliyorduk. Ama işte o acının tazelenişi gelip bir sevinçle buluşturuyordu bizi.

Yıllar sonra bunları dinlerken karyolada yatan hasta nineme bakıyorum yan gözle. Bugün-yarın gidecek, hepimiz biliyoruz. Ara sıra söze girmek istiyor, başını çeviriyor, “yorulma” diye bir ihtarla karşılaşmış susuyor. Salonda sadece onun sesi duyuluyor. Her seferinde aynı anlatıyı nasıl olup da yepyeni ve taptaze sunduğuna hayret ediyoruz. Duvarlarda, merteklerin arasında, pencere pervazlarında onun anlatısının bir örümcek ağı gibi örüldüğünü görüyoruz. Görünür bir şey yapıyor sözü nasıl yapıyorsa. İçimde bir korkudur hep, bir rüzgâr gelip onun görünür hâle getirdiği anlatısını, o duvarları, mertekleri saran örümcek ağlarını savurup götürürse? Böyle böyle ölüyor insan demek ki? Yıllar sonra “İlle ölüm olmalı değil mi?” dediğini o günden duyar gibi oluyorum. Bunun bir sorudan çok ihtar anlamına geldiğini de biliyorum. Gülümsediğimde buruşuk elleriyle dudaklarımı tutup topluyor, büzüyor; “neye gülüyorsun gene?” diyor. Böyle seviyor işte.

Ninem bir kere daha anlatıya katılmak için yekindiğinde dudağının kenarından kıpkırmızı bir çizginin çenesinden aşağı doğru indiğini görüyorum. Bakışlarımda görüyor bu çizgiyi. Alelacele bir şey buluyor, bir mendil, bir tülbent, kimse görmeden silmek istiyor. Titreyen elleriyle iyice dağıtıyor çizgiyi. Kalkıp çenesine, oradan boynuna doğru inen çizgiyi öpmek istiyorum. Gözleriyle engel oluyor, durduruyor beni. Sonra usulca yer yer kızışmış tülbendi tutan elini yorganın içine çekiyor. Utangaç bir çocuk gibi şimdi. Kulaklarının yanından taşan birkaç tel kızıl, kınalı saç var. Bir eliyle çaresizce onları bürgüsünün içine sokmaya uğraşiyor. “Yorma kendini” diyor, gidip yanaklarını seviyor annem. Böyle giderayak birbirine âşık oldular sanki. Hiç geçinemezlerdi. Sadece annemi görmek istiyor. Ne kızlarını, ne başkasını. Usulca kalkıp gidiyorum, sofaya açılan kapıyı sonuna kadar aralayıp bırakıyorum. O kapının sesini ne kadar sevdiğini yalnız ben biliyorum. Çünkü ondan başka yalnız ben seviyorum o sesi. Koşup geliyorum, yüzüne bakıyorum. Bir aydınlık peyda olmuş. Gözleriyle onaylıyor beni, “aferin” diyor hatta. Bir kere daha duydu ya kapının sesini, bir müjde gibi, bir kere daha.

Yamaçtan aşağı inerken ayın devrilip gittiğini gördüm. Birden karardı her yer. Korkulu bir örtüyü büründü dağlar. Kalakaldım dağın ortasında. Sonra nasıl bir emniyetleyle el açtım ve dedim ki; “nasıl çağırdıysan öyle yol göster bana”... Birden bir ipe tutunduğumu hissettim. Karanlığı bir terzi gibi incecik kesiyordu. Yürüdüm, yürüdüm, yürüdüm. Derken uzaktan ezan sesleri duyulmaya başladı. Ablamı bir kere daha düşündüm. Bir kere daha “dönsem mi?” dedim. Sonra hemen vazgeçtim ve adımlarımı sıklaştırdım. Yamacı indiğimde kulaklarımda bir uğultu başlamıştı. O uğultu damarlarıma, derimin altına, içime doğru iyice yayıldı. Ne yaptıysam baş edemedim. Öylece yığılıp uyuya kaldım. Demiş ki; “Çitlerin orada biri uyuyor, onu alıp getirin. Yıkayıp paklayın, yaralarını sarın. İstirahatini sağlayın”. Sonra da huzuruna istemiş. Ben varınca iki büküm, esasının ucuyla sır-

tıma dokundu; “senin kemendini” dedi “ta yedi yaşındayken takmıştık boynuna. Nerelerde kaldın?”. Anlatının tam da burasında içimizde büyüyen bir ses birkaç damla yaş olarak dışarı taşıyor. Hepimiz ağlıyoruz nedense. Nineme bakıyorum, gözlerinden sızan yaşlar çenesinde kurumaya başlamış kızılılıkla buluşuyor, onu çözüp inceltiyor, pembeleştiriyor.

Ninem uyanıp çadırda kız kardeşini bulamayınca hemen dışarı seğırtmiş, sağa sola bakınmış alaca karanlıkta. Defalarca adını haykırmış. Yamaçlarda yankılana yankılana babasına ulaşmış sesi, Belek bir fevkaladelik olduğunu sezer gibi havlamaya başlamış, seğırtip inmiş çadırın yanına. Ardından büyük dedem de gelmiş. Olanları birkaç kelime içinde anlamış. Ninem; “o sabah gökler benim çığlığımla biçildi boydan boya” derdi. Şimdi nefesi bile zor duyulurken o çığlığın anlatısını dinliyor. Yüzü renk renk değişiyor. Bir yerden eklemlelenebilse... Ah! iki kelime edebilse... Kuşluğa doğru bir atlı haber getirmiş. “Selamı var, bir vakit kalacak” demiş.

Ertesi gün yola çıkacağım. Birkaç gün daha kalsam... Ninem reddediyor gözleriyle, “okulundan geri kalma” diyor. Hep böyle söylerdi en zor zamanlarda bile. Bir daha göremeyeceğimi bilerek son kez bakıyorum yüzüne. Başını öbür tarafa çeviriyor. Ağladığını gizlemeye çalışıyor, biliyorum. Sırtımda bir çanta, çıkıp gidiyorum. İlk defa benden kat kat ağır bir çantanın altında inleyerek yürüyorum. Birisi “dur” dese, bir ses kıvrılıp gelse köşeden... “Dönsem mi?” diyorum yola doğru yürürken. Kendi cesedini sürükleyen biriyim şimdi. Öyle çıkıp gidiyorum. Anlatı o salonda tekrarlanıp duruyor.

Aylar sonra soğuk, sarı bir ankesörden alıyorum haberini. Salasını babam okumuş. Hem ağlamış, hem okumuş işte. Kapı da susuvermiş öylece. Dönüp geldiğimde küskün küskün bakacak bana. Zerzesini tutup öpeceğim, buz gibi. Ölümün elleri gibi soğuk.

“İlle ölüm olacak değil mi?” diyorsun.

“Bir kundakta getirdiler, “bu” dediler, “beklediğinizdir. Adını da koyduk” deyip adını söylediler. Hepsi bu kadar”.

Anlatıyı burada kesiyor. Kimlerin getirdiğini hiçbir zaman söylemedi. Oysa anlatıyı buradan çoğaltmayı ne kadar isterdim. Hep sustu, hep reddetti kim olduklarını söylemeyi.

Bir sabah ölüm ona sessizce yaklaştı. Bir yay gerildi usulca, sonra bir ok fırladı. Kimse telaşlanmadı, yadırgamadı bunu. Yıkayıp pakladılar. Bu sefer sarılacak yaraları yoktu. Alıp huzura götürdüler. Salasını gene babam okudu.

Yüzünde hiç ölmeyecek bir tebessüm vardı, onu bıraktı bize.